

Hanssen og Snåsamannen

Kai A. Olsen, professor

Bjarne Håkon Hanssen tror på Snåsamannen etter å ha gjort to ”forsøk” med ett individ. I mitt siste forskningsarbeide hadde jeg sytti individer som gjorde tretti forsøk hver. Der Hanssen hadde to dataelementer hadde jeg to tusen. Det er flere problemer med å ha så store datamengder. Ikke bare må en organisere eksperimentene, samle og analysere store mengder data, men det er vanskelig å oppnå klare resultater når de skal kontrolleres mot så mange individer og forsøk.

Som forskere kan vi kanskje ha gjort noen få eksperimenter som viser lovende resultater. Vi kan se for oss ære og berømmelse om vi får publisert disse i anerkjente tidsskrifter.

Tidsskriftene vil imidlertid ikke ta inn artiklene uten at de er basert på sunne forskningsmetoder (det er derfor tidsskriftene er anerkjente). Det betyr at vi må gjennomføre rigide forsøk, notere alle resultater pliktoppfyllende – også de som går mot våre teorier. De fleste hypoteser bryter sammen i denne prosessen. Dataene understøtter ikke antagelser og drømmen om ære og berømmelse går i vasken.

Snåsamannens suksess er ikke bygget på vitenskapelige metoder. Her har vi kun anekdoter, historier fra Bjarne Håkon Hanssen og andre som forteller om sine erfaringer. Svakheten med denne bevisførselen er at det er lettest å få fram de positive resultatene. Tror for eksempel noen at Helseministeren ville gått ut i VG og fortalt denne historien om Snåsamannen om sønnen ikke ble bedre! Her er belønningen sterk for å fortelle om det gode resultatet. Det motsatte har liten interesse, og vil lett føre til kritikk av stakkaren som ikke ble bedre til tross for Snåsamannens innsats. I forskning vil en slik utsortering av gode resultater bli sett på som fusk.

”Det er mer mellom himmel og jord” sier en, underforstått at det er ikke alt vi forstår. Åpenbart har en rett. Vi forstår ikke engang hvordan et omfattende fenomen som gravitasjon virker. Vi benytter medisiner der det heller ikke finnes noen god forklaring på hvorfor de gir resultater. Forskjellen mellom vitenskap og folklore, mellom skolemedisin og ”healing”, er ikke derfor at en alltid kan forklare hva som skjer, men at en har brukt *faglige metoder* for å vise at det *er* en virkning.

Folk må gjerne ta kontakt med Snåsamannen og andre helbredere. Det har en gjort i tusenvis av år. I noen land er sjamanen fortsatt en sentral person, kanskje eneste løsning for mange syke. Det er også trolig at spesielle personer med gode kommunikasjonsegenskaper kan hjelpe pasienter som har tro på behandlingen.

Helseministeren er derimot ikke hvem som helst. Han administrerer et departement som krever at forskere, legemiddelfirma og andre dokumenterer sine resultater med omfattende vitenskapelig forsøk. Da blir det vanskelig når sjefen sjøl kan bruke bare to forsøk for å dokumentere sine påstander. Dette er ikke akademisk flisespikkeri. I dag har vi store problemer med å rekruttere norske kandidater til forskningsstillinger. Problemet er spesielt stort i medisin. I realfag er det en stor overvekt av utenlandske kandidater. Kunnskap har lav status i Norge i dag. Det har nok historiske grunner. I et råvareproduserende land er det vanskelig å fremme akademiske og vitenskapelige verdier. De lettvinde holdninger til kunnskap fra mange politikere gjør ikke situasjon bedre.